

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové, Mgr. Daniely Zemanové, JUDr. Michala Mazance a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **Y. P.**, zastoupeného JUDr. Martinem Köhlerem, advokátem se sídlem České mládeže 135, Liberec VIII – Dolní Hanychov, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 11. 2006, č. j. OAM-1267/VL-20-20-2006, ve věci mezinárodní ochrany, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 3. 2008, č. j. 61 Az 129/2006 - 21,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „správní orgán“), ze dne 16. 11. 2006, č. j. OAM-1267/VL-20-20-2006. Tímto rozhodnutím byla zamítnuta jeho žádost o udělení azylu podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů, jako zjevně nedůvodná.

Vzhledem k okolnosti, že v dané věci se jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany (dříve ve věci azylu), Nejvyšší správní soud se ve smyslu ustanovení § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění (dále jen „s. ř. s.“), nejprve zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, na www.nssoud.cz, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS.

Podle tohoto usnesení je přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce

pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech mezinárodní ochrany je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. V zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany je pak nejenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s., nýbrž také uvést, v čem spatřuje, v mezích přijatelnosti, v konkrétním případě podstatný přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

V dané věci stěžovatel namítá zákonné důvody specifikované v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Namítá tak vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech, neboť nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem [konkrétně stěžovatel poukazuje na § 2 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), § 3 správního řádu, § 36 odst. 1 a 3 správního řádu, § 50 odst. 2 a 3 správního řádu a § 68 odst. 3 správního řádu)], a pro tuto důvodně vytykanou vadu měl soud napadené rozhodnutí zrušit.

Stěžovatel uvádí své podání tvrzením, že právo azylu je zakotveno v čl. 43 Listiny základních práv a svobod, přičemž tato Listina je součástí ústavního pořádku České republiky. Dále cituje znění ustanovení § 12 zákona o azylu, a v návaznosti na to doplňuje, že neexistuje žádná všeobecně přijatá definice pojmu „pronásledování“. Z čl. 33 Úmluvy z roku 1951 týkající se právního postavení uprchlíků lze podle něj vyrozumět, že ohrožení života či svobody z důvody rasy, náboženství, národnosti, politických názorů nebo příslušnosti k určité společenské vrstvě je vždy pronásledováním. Vzhledem k rozdílné psychice různých jedinců a k okolnostem každého jednotlivého případu se interpretace toho, co představuje pronásledování, musí nutně lišit. Stěžovatel při pohovoru před správním orgánem uvedl, že pronásledován byl, a to z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině. Z Ukrajiny uprchl proto, že se odmítl podřídit sociálním omezením. UNHCR je toho názoru, že prchá-li osoba před závažnou diskriminací nebo nelidským zacházením (rovnajícím se pronásledováním) kvůli svému nepodřízení se přísným sociálním normám, má důvod žádat o uprchlický status. „Určitá společenská vrstva“ se za normálních okolností skládá z osob podobného zázemí, obyčejů či společenského postavení. „*Tvrzení o obavách z pronásledování pod tímto záhlavím se může často překrývat s tvrzením o obavách z pronásledování na základě něčeho jiného, např. rasy, náboženství či národnosti. Pronásledování se za normálních okolností týká kroků, které podnikají úřady nějaké země. Může však také vycházet od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotyčné země. V tomto případě se jednalo o nelidské zacházení na vojně, o kterém stěžovatel tak barvitě hovořil. Chtěl se proto odkoupit z vojny. Vzhledem k tomu, že místní obyvatelstvo páchalo závažné diskriminační či jinak postihující činy, musí být tyto skutečnosti považovány za pronásledování, neboť je úřady vědomě tolerovaly (a tolerují), resp. odmítaly (a odmítají) zajistit účinnou ochranu*“.

Stěžovatel následně předkládá soudu úvahu, podle níž „*pokud by nevyhledával dobrodružství nebo by si jen nepřál vidět svět, pak by za normálních okolností neopouštěl svůj domov a zem, aniž by k tomu měl přesvědčivý důvod. Vyhodnocení subjektivního aspektu je neoddelitelné od posouzení osobnosti stěžovatele, jelikož psychologické reakce různých jedinců nemusí být v totožných podmínkách vždy stejné. Jedna osoba může mít silné politické nebo náboženské přesvědčení, jehož nerespektování může činit její život nesnesitelným; jiná třeba nemá žádné takové silné přesvědčení. Jedna osoba se pro útěk rozhodne impulzivně; jiná svůj odchod třeba pečlivě naplánuje*“. Pokud jde o objektivní aspekt, je nutné vyhodnotit výpovědi přednesené stěžovatelem. Tato „*výpověď nemůže být posuzována odtrženě a je třeba ji vnímat v kontextu příslušné situace v pozadí. Znalost podmínek existujících v zemi stěžovatelova původu - byť se nejedná o primární cíl – je významným aspektem při hodnocení žalobcovy důvěryhodnosti*“.

Obavy stěžovatele by měly být posuzovány za opodstatněné, neboť v přiměřené míře prokázal, že jeho trvalý pobyt v zemi jeho původu se pro něho stal nesnesitelným z výše uvedených důvodů, a ze stejných důvodů by se stal nesnesitelným, kdyby se tam vrátil. Tyto úvahy se nemusejí nutně zakládat na vlastních osobních zkušenostech žadatele (stěžovatel měl v daném kontextu nejspíše na mysli žadatele o udělení mezinárodní ochrany). To, co se např. stalo jeho přátelům a příbuzným i dalším členům stejné společenské skupiny, ukazuje, že jeho obavy jsou v tomto smyslu opodstatněné. Žadatel nemusí být z psychologických důvodů schopen vyjádřit své prožitky a svou situaci politickou terminologií. Stěžovatel je však přesvědčen, že o svém příběhu hovořil, přičemž držení cestovního dokladu nemůže být považováno za důkaz jeho loajality k zemi původu nebo za důkaz neexistence obav k této zemi. Uvádí, že „*pas může být vydán i osobě, která je nechtěná v zemi jejího původu, a to s jediným cílem - zajištění jejího odchodu. Mohou se vyskytnout i případy, kdy pas byl získán nedovoleně. Pouhé držení platného národního pasu není překážkou udělení azylu. Stěžovatel odmítá tvrzení správního orgánu, že důvodem jeho žádosti o udělení azylu byly ekonomické důvody. Za ekonomickými opatřeními záporně ovlivňujícími životy příslušné osoby se mohou skrývat rasové, náboženské nebo politické cíle či záměry namířené proti určité skupině. V tomto případě osoba vykonávající vojenskou službu*“. Stěžovatel ve svém podání rozvádí nastíněné úvahy s tím, že podle jeho názoru tam, kde ekonomická opatření ničí ekonomickou existenci určité části obyvatelstva, mohou se jejich oběti podle okolností stát uprchlíky v případě, že opustí svou zem. Co se na první pohled jeví jako v první řadě ekonomický motiv k odchodu, může v praxi obnášet i politický aspekt a mohou to být právě politické názory jedince, které ho vystavují vážným důsledkům, a ne jeho samotné námitky proti ekonomickým opatřením.

K důkaznímu břemeni stěžovatel uvádí, že je obecnou právní zásadou, že to spočívá na osobě vznášející nárok. Často se však stává, že žadatel není schopen podložit svá vyjádření dokumentárními či jinými důkazy, a případy, v nichž žadatel může podat důkaz o veškerých svých vyjádřeních, jsou spíše výjimkou než pravidlem. „*Zatímco důkazní břemeno v zásadě spočívá na žalobci, pak povinnost osvětlit a vyhodnotit všechny relevantní fakty je rozložena mezi žalobcem a žalovaným. Pokud líčení žalobce vypadá důvěryhodně, měla by být při těchto pochybnostech uznána žalobcová věc, pokud nejsou dobré důvody domnívat se o opaku. Žalobce, který se na základě vlastních zkušeností obával úřadů své vlastní země, možná pocítuje strach tváří v tvář jakýmkoliv úřadům. Může se proto bát hovořit otevřeně a podat ucelený a přesný obraz svého případu...*“. Nepravdivá prohlášení nejsou podle názoru stěžovatele sama o sobě důvodem pro odmítnutí udělení azylu. Je na správním orgánu, aby je vyhodnotil ve světle všech

okolností případu. Stěžovatel své podání uzavírá citacemi z výše již zmíněného usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, k institutu přijatelnosti kasační stížnosti a přesahu vlastních zájmů stěžovatele jakožto podmínky přijatelnosti, s tím, že stěžovatel vyjádřil své přesvědčení, že důvod přijatelnosti je v jeho případě dán, neboť v napadeném rozhodnutí soudu bylo shledáno zásadní pochybení výrazné intenzity, které mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení. Toto pochybení vidí stěžovatel v tom, že soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu. Proto stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

K otázkám, které stěžovatel ve své kasační stížnosti předestřel, se Nejvyšší správní soud ve své dosavadní judikatuře již opakovaně vyjádřil. K povinnosti tvrdit azylově relevantní důvody např. v rozsudku ze 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 - 59, publikovaném pod č. 181/2004 Sb. NSS, na www.nssoud.cz, v němž kasační soud konstatoval, že z žádného ustanovení zákona o azylu nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikala povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné, a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost tvrzení má zvláště v řízení ve věcech mezinárodní ochrany zásadní význam, neboť pouze stěžovatel svým tvrzením utváří rámec zjišťování skutkového stavu ve správním řízení. Stejně tak v řízení před správním soudem nelze bez jednoznačného a určitého zpochybnění závěrů správního orgánu ze strany soudu dovodit okolnosti týkající se osobního příběhu žadatele o mezinárodní ochranu v zemi jeho původu. Z dikce § 12 a násl. zákona o azylu je zřejmé, že správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v příslušných ustanoveních uvedené. Na tomto místě je třeba zdůraznit logiku řízení o žádosti o udělení azylu, které je provázáno zásadou aktivity žadatele o azyl.

Jestliže žadatel uvádí pouze ekonomické důvody, pak jeho žádost správní orgán zamítne jako zjevně nedůvodnou [§ 16 odst. 1 písm. a) cit. zákona]. Nejvyšší správní soud ze správního spisu ověřil, že v daném případě stěžovatel v žádosti o udělení mezinárodní ochrany uvedl, že cílem jeho cesty do České republiky byla snaha vydělat si peníze na živobytí a získat finanční prostředky na vykoupení se z nástupu na základní vojenskou službu. Následně v pohovoru před správním orgánem tuto skutečnost nikterak nepopíral, naopak ji výslovně potvrdil. Rozhodující však je, že stěžovatel přicestoval (na dětský cestovní pas a dvacetidenní turistické vízum) dne 19. 3. 2006, které mu vypršelo ke dni 8. 4. téhož roku. Od té doby pobýval na území České republiky nelegálně, za což mu bylo dne 28. 10. 2006 uděleno správní vyhoštění. O udělení mezinárodní ochrany požádal až dne 8. 11. 2006. K této otázce již kasační soud taktéž opakovaně judikoval, že byla-li žádost o azyl podána až poté, co bylo rozhodnuto o správním vyhoštění žadatele, a tato žádost byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, nemohou před soudem obstát námitky nesprávného posouzení skutkového stavu věci vztahující se k důvodům udělení azylu (viz např. rozsudek ze dne 27. 5. 2004, č. j. 7 Azs 124/2004 - 45, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2005, č. j. 4 Azs 300/2004 - 36, obě rozhodnutí na www.nssoud.cz).

Argumentace stěžovatele vztahující se k tvrzení „*příslušnosti k určité společenské vrstvě*“ se jeví vzhledem k okolnostem daného případu jako nepřipadná [v obecné rovině

je možno upřesnit, že příslušnost k „určité společenské vrstvě“ nevylučuje za určitých okolností „příslušnost k určité sociální skupině“ ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, avšak stěžovatel žádný ze zmíněných pojmů nenaplnil konkrétním obsahem, jeho tvrzení o příslušnosti ke společenské vrstvě či sociální skupině tak zůstalo v rovině blanketně uplatněné námitky]. Pouhý náznak argumentace příslušnosti stěžovatele k sociální skupině v souvislosti s jeho odmítavým postojem k povinnosti základní vojenské služby (takovou sociální skupinu by zřejmě nebylo možno zároveň považovat za společenskou vrstvu) je zcela nedostatečný. Určitá sociální skupina je skupina osob sdílejících objektivně společnou charakteristiku nebo je alespoň takto společností vnímána. Tato charakteristika má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí nebo výkon lidských práv dotýčných osob. Rozhodujícím důvodem pro udělení mezinárodní ochrany je pak existence odůvodněného strachu z pronásledování směřujícího vůči žadateli o azyl jakožto příslušníku této sociální skupiny ze strany státních orgánů příslušné země, případně ze strany některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotýčné země, přičemž úřady vědomě takové jednání tolerují a odmítají, či nejsou schopné zajistit před takovým jednáním účinnou ochranu (podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 5. 2004, č. j. 5 Azs 63/2004 - 60, na www.nssoud.cz). Odmítání nástupu k výkonu základní vojenské služby, která je ve státě původu povinná, tedy nelze bez dalšího považovat za důvod pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, zvláště není-li takové odmítání spojeno s reálně projeveným politickým přesvědčením nebo náboženstvím (podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 4/2004 - 49, na www.nssoud.cz).

Z obsahu správního spisu je nad veškerou pochybnost zřejmé, že správní orgán při zjišťování důvodnosti podané žádosti postupoval korektně. Nejvyšší správní soud proto plně sdílí názor krajského soudu a správního orgánu, že stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti svědčící o tom, že by měl oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským skupinám nebo z důvodu zastávání určitých politických názorů. Neuvedl tedy nic, co by naznačovalo, že by mohl být uprchlíkem. Při pohovoru ostatně sám uvedl, že jeho problémy v zemi původu pramenily z jeho ekonomicko-sociální, resp. rodinné situace, kterou vnímal jako neřešitelnou.

V konkrétním posuzovaném případě pak kasační soud nezpochybňuje věrohodnost stěžovatelova příběhu v tom ohledu, že pocíťoval v zemi svého původu ekonomickou nouzi a jeho matka nebyla schopna jej sama uživit. Soud nezpochybňuje ani negativní prožitky ze strany stěžovatele s ohledem na blíže nespecifikované psychologické charakteristiky jeho osobnosti a mladistvý věk, jak naznačuje obsah kasační stížnosti v pasáži, kde stěžovatel akcentuje subjektivní aspekt své výpovědi před správním orgánem, který měl být dle jeho přesvědčení zohledněn. Nejvyššímu správnímu soudu v této souvislosti nezbyvá než podotknout, že institut mezinárodní ochrany udělené formou azylu nemůže sloužit jako prostředek k řešení každé nelehké životní situace žadatele o udělení mezinárodní ochrany, jakkoli tato může být v mnoha případech složitá a nezáviděníhodná.

Již jen na okraj Nejvyšší správní soud závěrem konstatuje, že závazek České republiky zakotvený v čl. 43 Listiny základních práv a svobod (cit.: „*Česká republika poskytuje azyl cizincům pronásledovaným za uplatňování politických práv a svobod. Azyl může být odepřen tomu, kdo jednal v rozporu se základními lidskými právy a svobodami.*“) nelze chápat tak, že mezinárodní ochrana formou azylu musí být poskytnuta automaticky všem žadatelům, aniž by tito splnili zákonné podmínky pro její přiznání. Čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků („*Ženevská úmluva*“) se pak týká zákazu vyhoštění a navracení uprchlíků na hranice zemí, ve kterých by jejich život či osobní svoboda byly ohroženy na základě jejich rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě či politického přesvědčení (tzv. zásady „*non-refoulement*“), nikoliv definice pronásledování.

Ze shora uvedeného vyplývá, že ustálená a jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na všechny námitky podávané v kasační stížnosti. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádný důvod pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Proto ji posoudil ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. jako nepřijatelnou a odmítl ji.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s., ve spojení s ust. § 120 s. ř. s., dle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 4. prosince 2008

JUDr. Radan Malík
předseda senátu